

Mattin Zaku eta Etincelle/Centellita: D ereduko haurren garapen elebiduna aztergai

Beñat Lascano (UBM) & Ibon Manterola (UPV/EHU)

Sarrera

D ereduko 5-11 urte bitarteko haurren elebitasunaren azterketa (euskara-gaztelera/frantsesa):

- Instrukzio hizkuntza: euskara (gutxitua).
- Hizkuntza jabeakuntza testu-diskurtso analisiaren bidetik.
- 2002/2009an hasitako lanak (HIJE/ELEBIDUN).
- Alderik eremuen/H1aren arabera?

Hizkuntzen garapena hezkuntza eredu elebidunetan

- 50. hamarkada eta ondorengoko ikastolak, Québeceko ikerketen aurrekari/garaikide (Idiazabal, 2003).
- Québec/Canadako frantsesezko murgilketa ereduaren gaineko ikerketen ekarpena, adibidez (Genesee, 1983; Tardiff, 1991):
 - Etxe ingelesdunetako haurren garapen elebidun arrakastatsua.
 - Haurren H1a kontuan hartzearen garrantzia.
 - Irakasleentzako estrategia pedagogikoak hurrek H2a ikas dezaten.
- Euskal eskoletako eta familietako hizkuntza plangintzetan euskararen aldeko hautua egiteko lagungarri.

Hizkuntzen garapena hezkuntza eredu elebidunetan

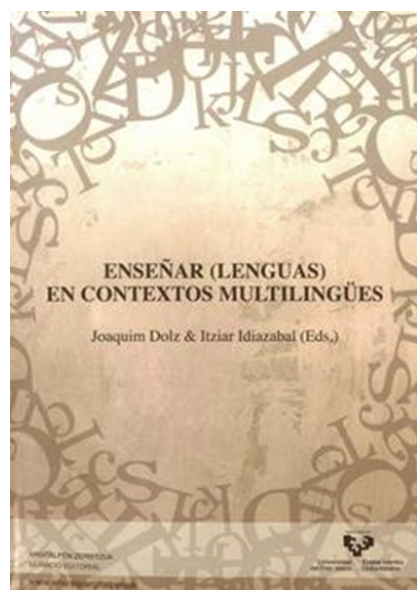
- Cumminsek (1981; 1983), berriz, psikolinguistika eta soziolinguistika mailako baldintzak zehaztu zituen eskolan hizkuntzen paperak eta lekuak haurren garapenean izan zezaketen eragina argitze aldera.
- Garapen interdependentearen hipotesia:

To the extent that instruction in Lx is effective in promoting proficiency in Lx, transfer of this proficiency to Ly will occur provided there is adequate exposure to Ly (either in school or environment) and adequate motivation to learn Ly.

Hizkuntzen garapena hezkuntza eredu elebidunetan

- Murgilketa programak eraginkorrak dira H2a ikasteko eta ez dute H1en ikaskuntza oztopatzen (Genesee, 2004, 2006; O'Duibhir, 2018).
- Bigarren hizkuntzan eskolatzea: murgilketa ala submertsioa? (Idiazabal & Dolz, 2013: 19).

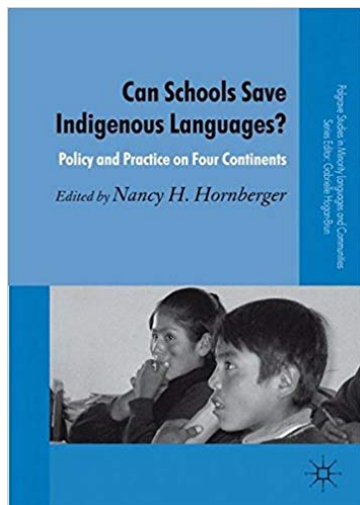
Inmersión	Sumersión
<ul style="list-style-type: none"> – Objetivo: formar personas bilingües – Profesores: bilingües – Decisión fundamentalmente familiar – Respeto y valoración de la L1 – Evaluación de los progresos en L2 y del desarrollo de la L1 – Carácter aditivo del aprendizaje de la L2 – Integración activa de los padres en el proyecto, – Prestigio social del bilingüismo 	<ul style="list-style-type: none"> – Objetivo: aprender la L2 – Profesores: monolingües – Decisión política educativa obligatoria – Desconocimiento/substitución de la L1 – Las carencias en L2 como criterio de evaluación – Carácter sustractivo del aprendizaje de la L2 – Rol pasivo de los padres en la formación escolar – El bilingüismo no tiene prestigio social

Hizkuntzen garapena hezkuntza eredu elebidunetan

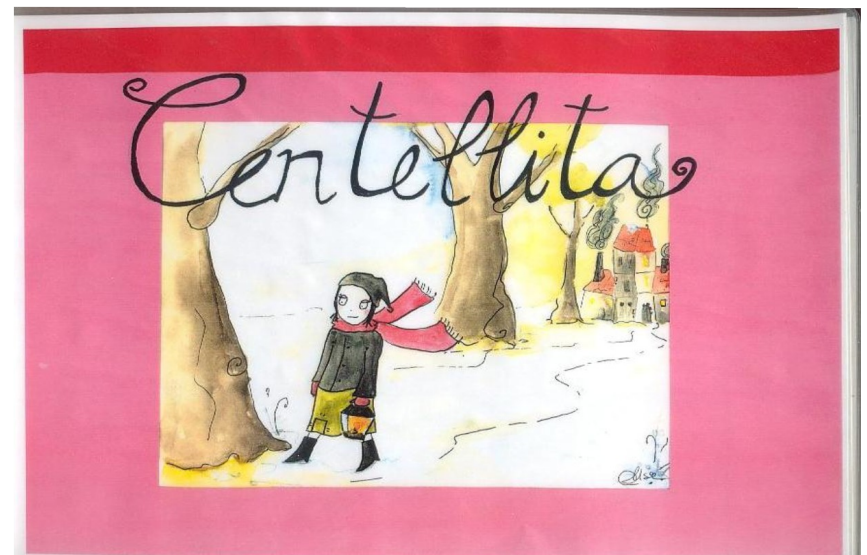
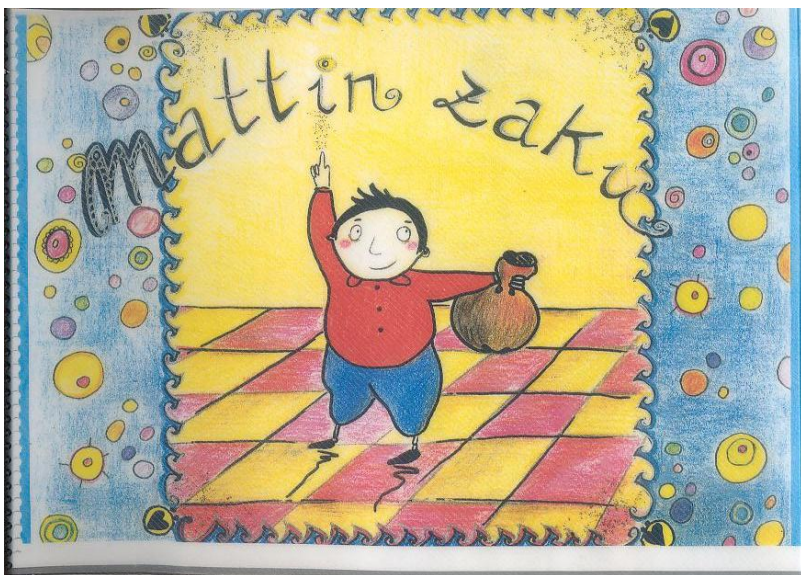
Hizkuntza gutxituen normalizazio prozesuetan eskolak hizkuntza gutxitua sustatzearen erabateko garrantzia azpimarratu izan da, haurrek eskolan hizkuntza gutxitua ikaste hutsa normalizazio prozesurako nahikoa ez dela argi geratu den neurri berean (Eusko Jaurlaritza 2013; Hornberger, 2008; Idiazabal, 2017; Ortega eta beste 2016;).

¿Qué significa la escuela bilingüe para lenguas minorizadas como el nasa yuwe o el euskera?²

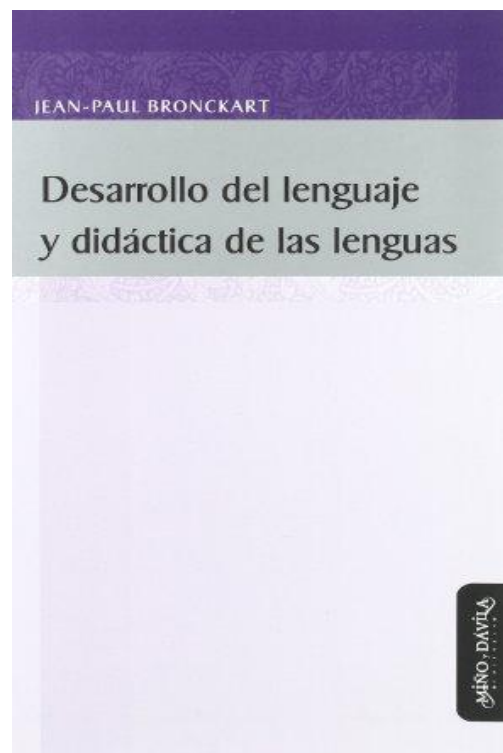
What does a bilingual school for minority languages like Nasa Yuwe or Basque mean?

Mattin Zaku eta Centellita/Etincelle

Alderdi metodologikoak

- Hizkuntzaren garapena askotariko testuinguru komunikatiboetan jarduteko bide ematen duten testu generoak ulertzeko/ekoizteko gaitasunen garapena da (Bronckart 1996/2004; 2007; Dolz & Gagnon, 2010).

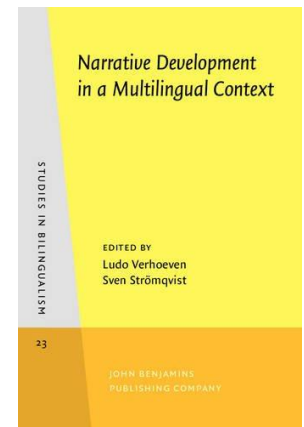
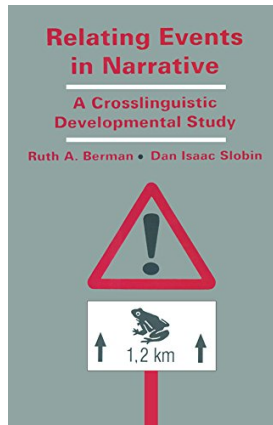
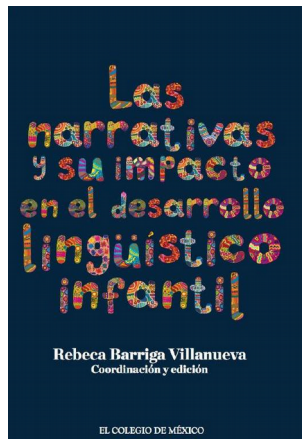

El género textual, una herramienta didáctica para desarrollar el lenguaje oral y escrito.

Joaquín Dolz y Roxane Gagnon¹
Trad. Verónica Sánchez

Alderdi metodologikoak

- Haurrek ekoiztutako ipuinen azterketa:
Testu-diskurtso mailako zein gramatika mailako hizkuntza gaitasunen garapena aztertzeko aukera, baita testuinguru elebidunetan ere.

Barriga, 2015; Berman & Slobin, 1994; Delamotte & Akinci, 2012; Hickmann, 2003; Shiro, 2012; Verhoeven & Strömquist, 2001

Alderdi metodologikoak

Helduak emandako ereduarekin, birkontaketa:

(eus H1, 6 urte, zatia)

ikaslea: euh / Mattin //

EA heldua: Mattin [Zaku] /

ikaslea: [Zaku]

EA heldua: bai ('3)

ikaslea: am:a / erran du Mattiri (=Mattini) / ebe joan dea (=?
dela) // euh // euh / erregeari / e- e- sosa / erraterat /

EA heldua: eskatzera //

ikaslea: eta er- eta / joan da eta / hartu du bere zakua /

EA heldua: bai ontsa (*irriz*) / biziki ontsa > // [...]

Alderdi metodologikoak

Parte hartzaileak: euskara-gaztelania elebidunak

	Euskara H1 / gaztelania H2 D mantentze eredua	Gaztelania H1 / euskara H2 D murgilketa eredua
5-6 urte	24 haur	37 haur
8-9 urte		
11-12 urte		

Ikerketa sekuentziala: luzetakoa + zeharkakoa

Alderdi metodologikoak

Parte hartzaileak: Biarritz – Hazparne

(laginetako ikasle kopuruak)

144 ikasle kontaketa (Hazparne / Biarritze / Elebakarrak)

	Euskara H1 (Hazparne)	Euskara H2 (Biarritz)	Hbakar
6 urte	10	12	6
9 urte	11	7	11
11 urte	8	11	9

Alderdi metodologikoak

Azterketarako irizpideak

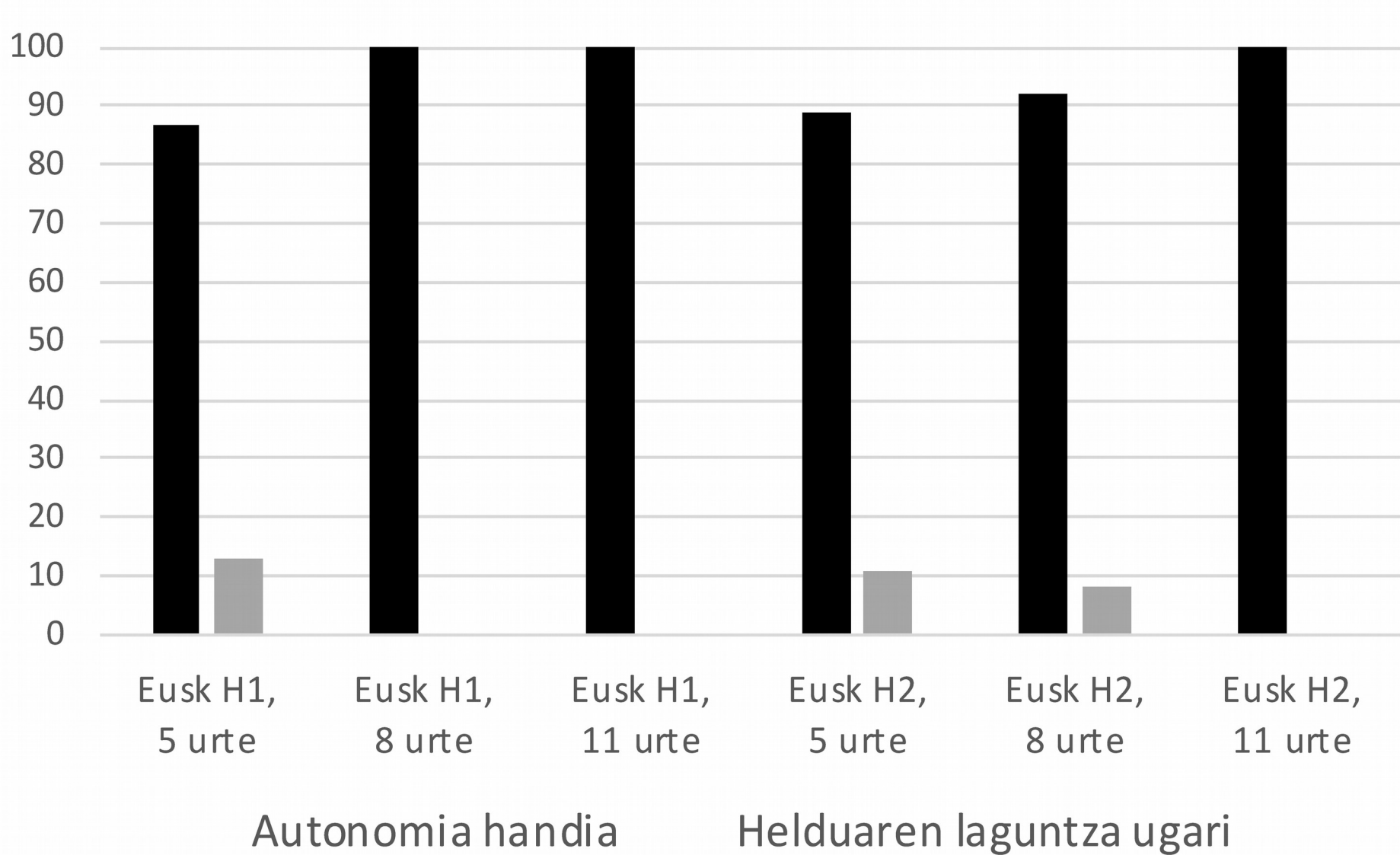

- Kontaketarako autonomia: osoki kontatzeko gai?
Helduaren laguntzarik behar?
- Denborazko testu antolatzaileak: erabili dira? Konexio lokal baterako? Konexio global baterako?

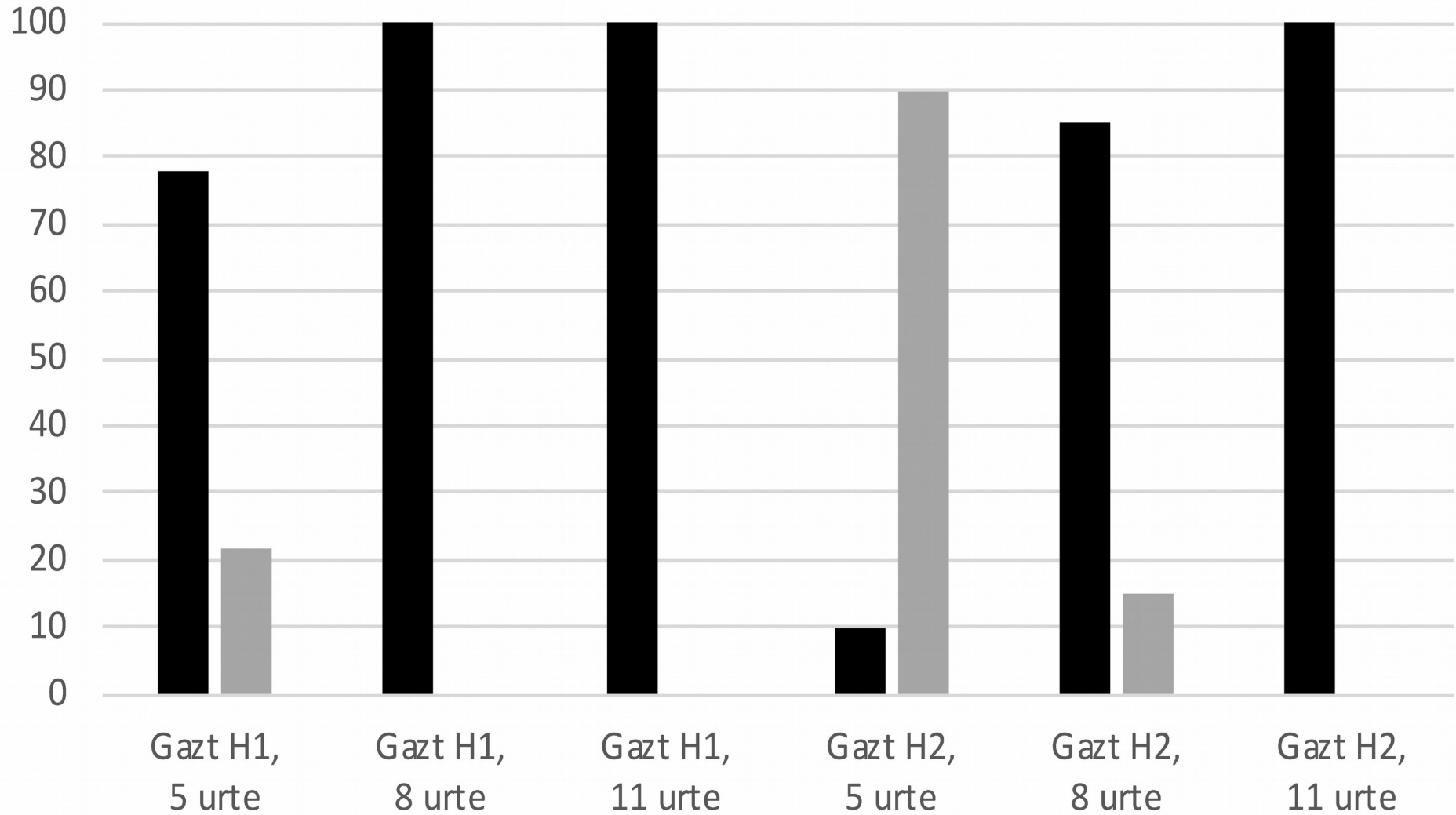
Kontaketarako autonomia (euskara-gaztelania)

1. Heldua1: ta oain XXXri ipuia kontatuko diozu? /
2. Haurra: baietz! / esan dizut (4'') bazen / e ba (10'') ze / enaiz akordatzen ya e? /
3. Heldua1: marrazkiai beitu eta akordatuko [zea] /
4. Haurra: [ez takit] /
5. Heldua1: benga aber /
6. Haurra: bazen behin (asperena) ba (9'') em /
7. Heldua2: (7'') a bai / aber marrazkia nik ere ikusi nahi det / aber ze pasatzen zan marrazkian? a bai! / ze pasatzen da hor / XXX / Mattin Zakurekin? /
8. Haurra: ba dirua nahi zula /
9. Heldua2: aaa! / ba segi! / badakizu /
10. Haurra: eta / e / nahi zuna dirua / e ba / amakin bizi zen e-ta bes-te e-eun batian / e ba / azeria bere atzetik juten zen eta esan tzun /

Kontaketarako autonomia (euskara-gaztelania)

Kontaketarako autonomia (euskara-gaztelania)

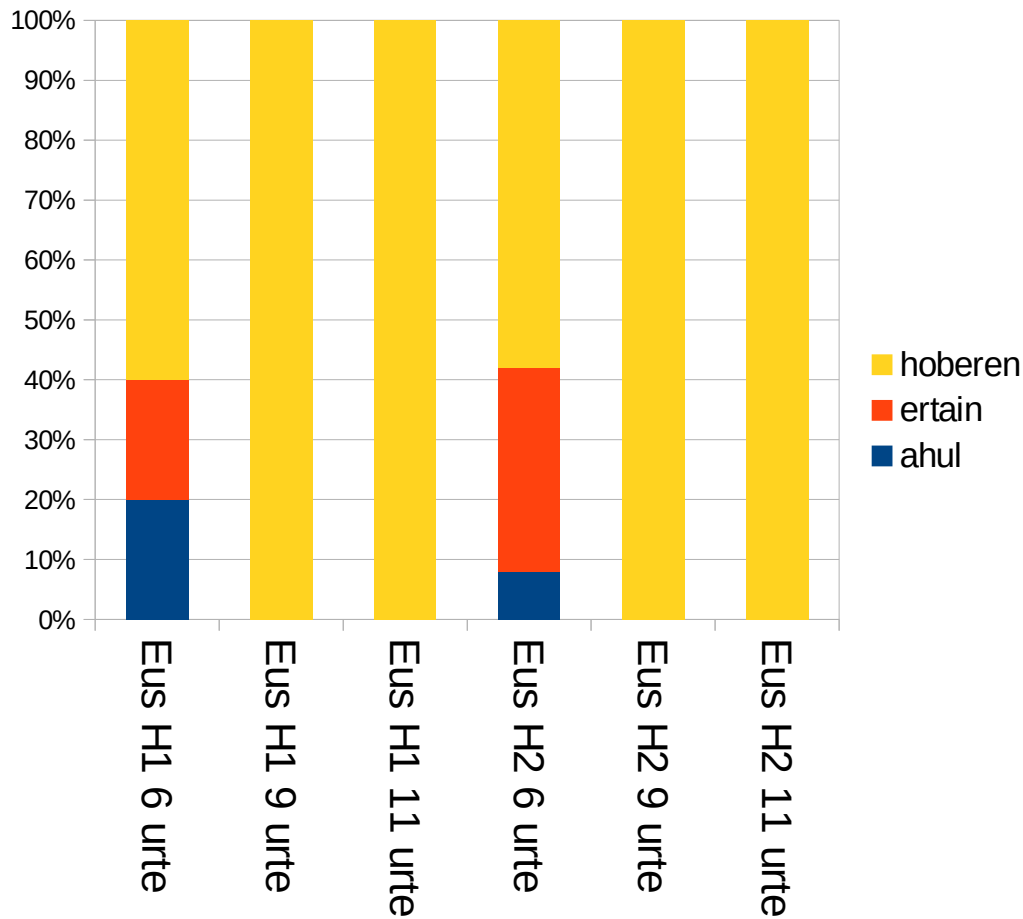

Autonomia handia

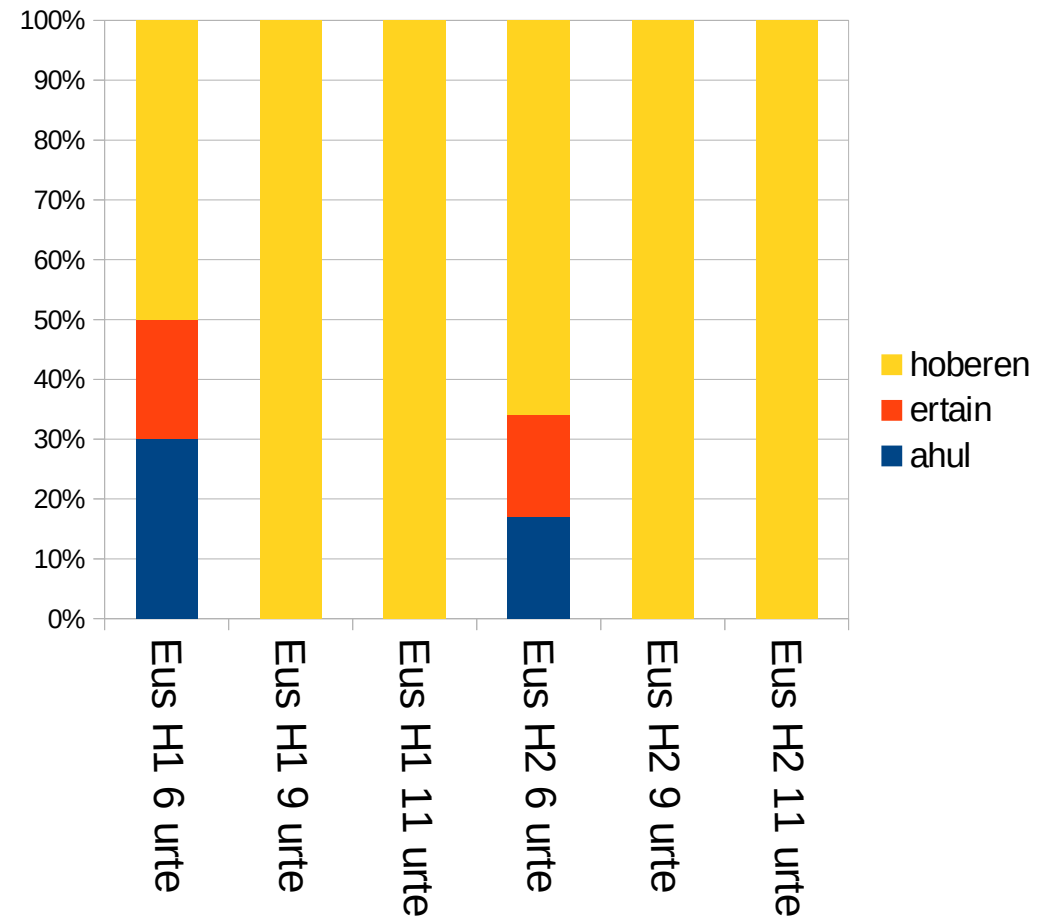
Helduaren laguntza ugari

Kontaktetarako autonomia (euskara-frantsesa)

euskarazko testuak

frantsesezko testuak

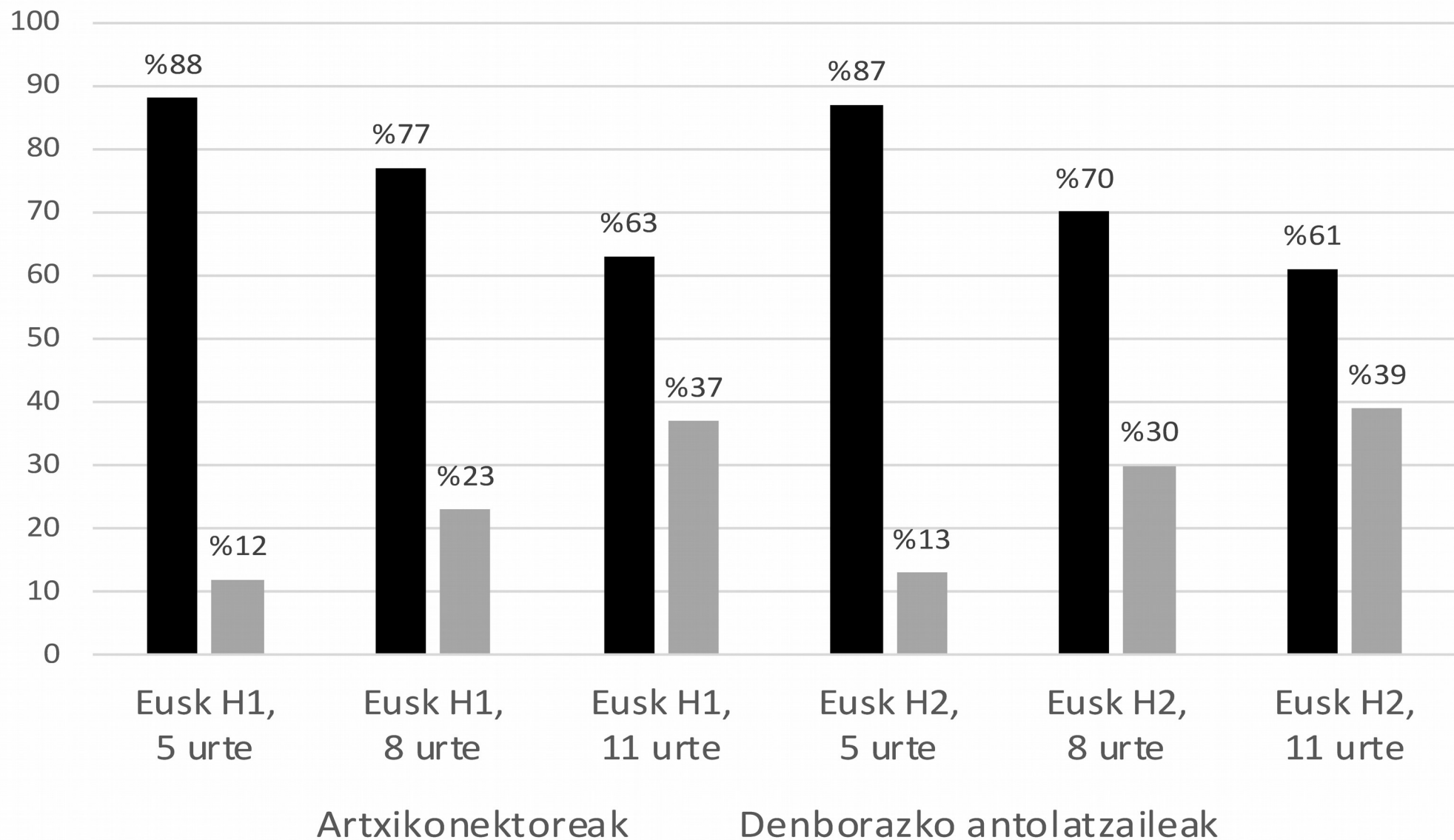

Testu antolatzaileak (euskara-gaztelania)

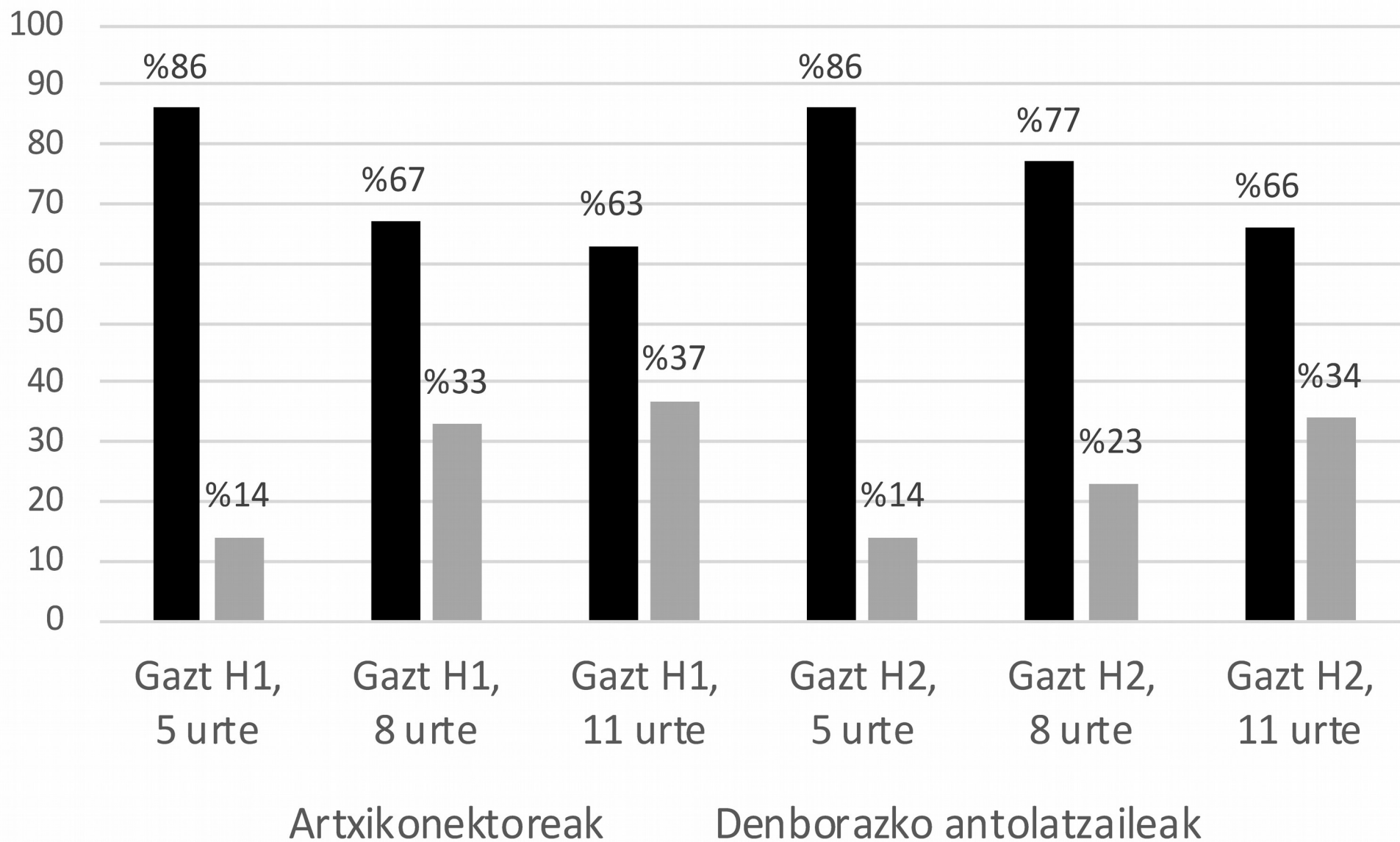
Child: *kaixo Mattin Zaku/nora zoaz?/eta esan zion Mattin Zaku/
erregearen etxera/nahi al duzu nirekin etorri?/eta esan zion/e azeria/bai
bai/eta esan zion Mattin Zaku/*

Child: *azkenean ireki berriro eta oilloangana/e:/bidali zioten/.../eta
oilloek akabatu behar zuenean azeria poltsotik atera eta oillo guztiak
akabatu zituen/orduan/e:/e:/hurrengo egunean joan ziren ikustera*

Testu antolatzaileak (euskara-gaztelania)

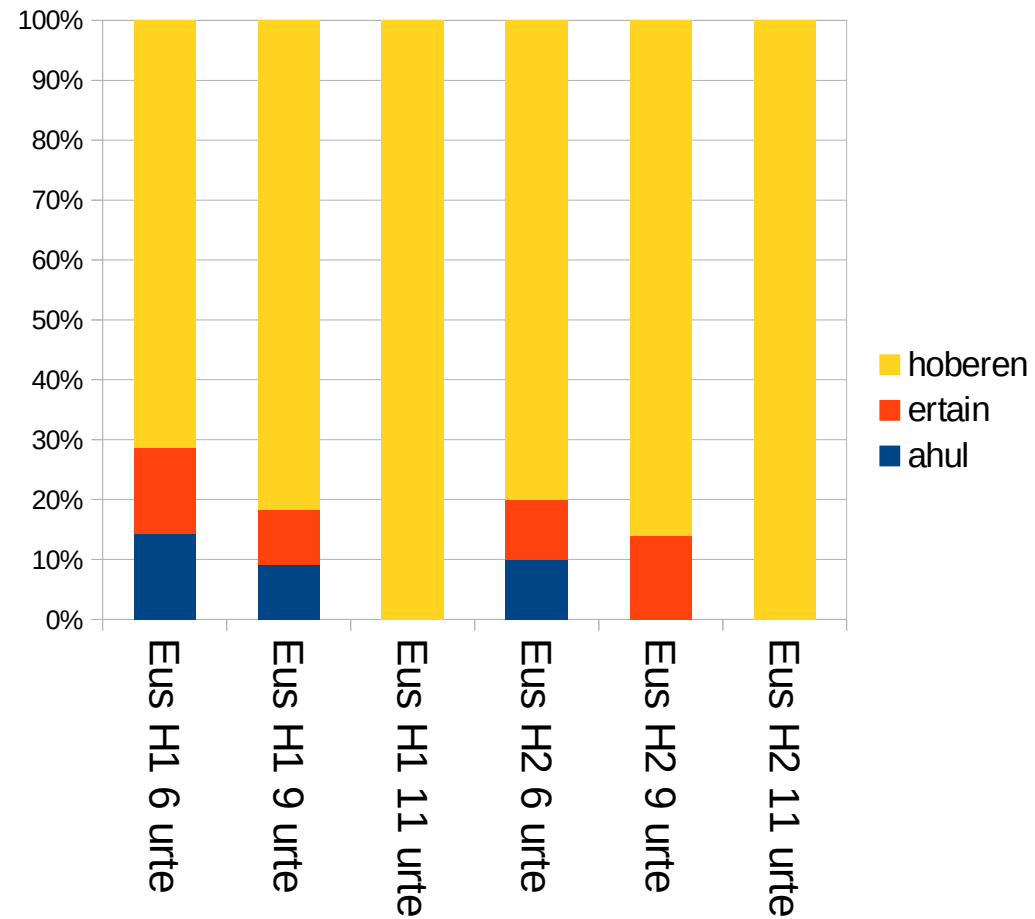
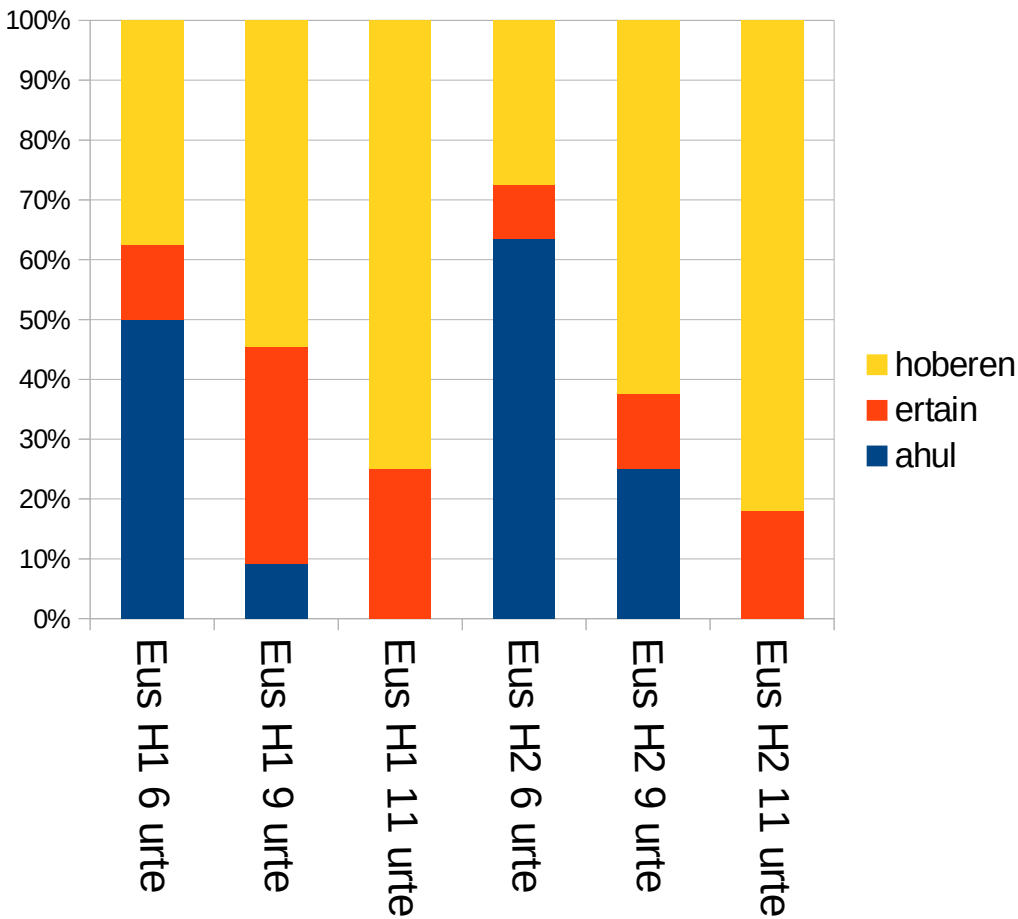
Testu antolatzaileak (euskara-gaztelania)

Testu antolatzaileak (euskara-frantsesa)

euskarazko testuak

frantsesezko testuak

Ondorioak

- Gure datuek baieztatzen dute euskarazko eskolatzeari esker bi hizkuntzen menperatze aitzinatua lortu daitekeela.
- Oro har, euskaraz eskolatzek ez dio deus kentzen sozialki nagusia den hizkuntzaren menperatzeari, kontrakoa baizik.
- Hala ere, H1/H2 euskara/gaztelanian garapen ezberdinak badirela ezin ahaztu (Ezeizabarrena, 2012; Manterola & Almgren, 2017):
 - Ergatiboaren ekoizpena: euskara H1 \neq euskara H2.
 - Pluskuanperfektuaren ekoizpena: gazt H1 \neq gazt H2.

Ondorioak

- Kontaketarako autonomia: dagoeneko 5 urterekin, euskara H2ko emaitzak H1 gaztelania/frantsesaren antzeko dira. Gaztelania edo frantsesa H2n, 8/9 urterekin aurrerapen nabarmena. Ahozkoaren monologizazioa (Schneuwly, 2007), H2n ere bai.
- Denborazko testu antolatzaileak: euskaraz zein gaztelaniaz/frantsesez, H1 zein H2, oso garapen antzekoa: adinarekin, denborazko antolatzaile gehiago, kopuruan zein motan.
- Beste hizkuntzetako narrazio jabekuntzan topatu den garapen ereduaren pareko (Shiro, 2012; Verhoeven & Strömqvist, 2001).

Ondorioak

- Euskara H2tik gaztelania/frantsesa H1erako transferentzia (Cummins, 2000) edo iragazkortasuna (Larringan eta beste, 2015), ipuin kontakatarako gaitasun testual-diskurtsiboetan.

- Ikasleen elebitasunaren progresioa aztertzeko testu generoen ikuspegia erabiltzeak, emaitza hauek hizkuntzen didaktikan baliatzeko bidea zabal dezakete (ingeniaritza didaktikoan; hizkuntzen trataera bateratua...).

Ospitalea Irisarri

1
20:30
Avril

**Hitzaldi/Eztabaida
Conférence Débat**

**Murgiltze eredua :
euskararen geroa ?**

**L'immersion :
une chance pour l'euskara?**

Traduction simultanée assurée

**sartzea urririk
entrée gratuite**

**Erantzun eta lekukotasunak
Réponses et témoignages de :**

- Itziar Idiazabal, filologiako dokorea... Docteur en linguistique
- Ramonxo Etxeberri, Seaska Garapenaren arduraduna... Chargé de développement à Seaska
- Familia erdaldunak... Familles non bascophones
- Elebidun ereduak altxerak / Acteurs de l'enseignement en bilingue

Projection vidéo / Gilbert Dalgalian-en bideo proiektzioa
« Devenir bilingue à l'école pourquoi, comment... ? »

**Ikastola bistan dena!!!
Osez l'ikastola!!!**

ORTZAIZKO IKASTOLA

2
Avril
10:00 → 13:00

**Ortzaizeko Ikastolaren ate Idekitzek
Portes Ouvertes de l'ikastola d'Ossès**

MILESKER!

Aurkezpen honetan azaldutako ikerketa ELEBILABen proiektu askori eta ELEBIDUN egitasmoari esker garatu ahal izan ditugu.

UPPA, UPV/EHU, Euskararen Erakunde Publikoa, Eusko Jaurlaritza eta Espainiako Gobernua izan dira ELEBILAB eta ELEBIDUNen kerketa proiektuak diruz lagundu dituztenak.